



เวียดนามเดินหน้าระบบตรวจสอบย้อนกลับสินค้า ยกระดับมาตรฐานตลาดและ คุ้มครองผู้บริโภค

1. เนื้อข่าว

กระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าเวียดนามได้ออกหนังสือเวียนหมายเลข 31/2026/TT-BCT (Circular No. 31/2026/TT-BCT) ลงวันที่ 11 มิถุนายน 2569 ว่าด้วยการบังคับใช้ระบบการตรวจสอบย้อนกลับสินค้า สำหรับผลิตภัณฑ์และสินค้าที่มีความเสี่ยงสูง (High-risk Products and Goods) เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการกำกับดูแลสินค้า เนติสินค้า เพิ่มความโปร่งใสในการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทาน และเสริมสร้างความเชื่อมั่นของผู้บริโภค โดยมาตรการดังกล่าวจะดำเนินการผ่านระบบ VeriGoods ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มตรวจสอบย้อนกลับสินค้าแห่งชาติของเวียดนามที่ทำหน้าที่รวบรวมและเชื่อมโยงข้อมูลผลิตภัณฑ์จากภาคธุรกิจ ปัจจุบันระบบได้ตรวจสอบยืนยันรหัสสินค้ากว่า 1 ล้านรหัส และอยู่ระหว่างการเตรียมความพร้อมสำหรับการบังคับใช้ข้อกำหนดดังกล่าวอย่างเต็มรูปแบบก่อนที่สินค้ากลุ่มเป้าหมายจะเข้าสู่การจำหน่ายในตลาดตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2570 เป็นต้นไป



ภายใต้ระบบ VeriGoods ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงและตรวจสอบข้อมูลพื้นฐานของผลิตภัณฑ์ได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย อาทิ ชื่อสินค้า ภาพผลิตภัณฑ์ ผู้ผลิตหรือผู้จัดจำหน่าย ที่ตั้งสถานประกอบการ เครื่องหมายการค้า ตราสินค้า หมายเลขรุ่นการผลิต (Batch Number) หมายเลขประจำสินค้า (Serial Number) และวันสิ้นอายุการใช้งาน หากมีการระบุข้อมูลดังกล่าว นอกจากนี้ ผู้บริโภคยังมีสิทธิแจ้งเบาะแสหรือร้องเรียนต่อกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้า หรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ (Competent State Authorities) ในกรณีที่พบข้อมูลไม่ถูกต้องหรือมีลักษณะอาจเป็นการให้ข้อมูลอันเป็นเท็จ ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค (Law on Consumer Protection)

ในส่วนของภาคธุรกิจ ผู้ประกอบการมีหน้าที่ดำเนินการระบุตัวตนของสินค้า (Product Identification) และบันทึกข้อมูลการตรวจสอบย้อนกลับเข้าสู่ระบบก่อนนำสินค้าออกสู่ตลาด โดยข้อมูลที่ต้องเปิดเผยประกอบด้วย ชื่อสินค้า ถิ่นกำเนิดสินค้า ภาพผลิตภัณฑ์ ผู้ผลิตหรือผู้จัดจำหน่าย เครื่องหมายการค้า ตราสินค้า หมายเลขรุ่นการผลิต วันสิ้นอายุการใช้งาน และมาตรฐานคุณภาพที่ใช้บังคับ (Applicable Quality Standards) สำหรับสินค้านำเข้า ผู้ประกอบการจะต้องเปิดเผยข้อมูลของผู้นำเข้า และผู้จัดจำหน่ายอย่างเป็นทางการในเว็บบนนามหากมี ทั้งนี้ ผู้ประกอบการสามารถเลือกแจ้งข้อมูลโดยตรงผ่านแพลตฟอร์ม VeriGoods หรือใช้ระบบตรวจสอบย้อนกลับภายในองค์กร (Internal Traceability System) ของตนเองได้ อย่างไรก็ตาม ระบบภายในดังกล่าวจะต้องสามารถเชื่อมต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับระบบของกระทรวงฯ ได้อย่างสมบูรณ์ รวมทั้งต้องเป็นไปตามข้อกำหนดด้านความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศ และความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์

นอกจากการกำหนดภาระหน้าที่สำหรับสินค้าที่อยู่ในขอบเขตบังคับใช้แล้ว กระทรวงอุตสาหกรรมและการค้ายังส่งเสริมให้ผู้ประกอบการที่จำหน่ายสินค้านอกเหนือจากกลุ่มที่กฎหมายกำหนด เข้าร่วมระบบในลักษณะสมัครใจ (Voluntary Basis) เพื่อยกระดับความโปร่งใสและความสามารถในการตรวจสอบข้อมูลสินค้าในตลาด โดยผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโดยสมัครใจจะได้รับตราสัญลักษณ์รับรองการตรวจสอบย้อนกลับสินค้า (Traceability Certification Mark) หรือ Green Checkmark ซึ่งสามารถนำไปใช้บนผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ เอกสารประชาสัมพันธ์ และแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อแสดงถึงการปฏิบัติตามมาตรฐานการตรวจสอบย้อนกลับที่กำหนด อีกทั้งยังได้รับการสนับสนุนด้านเทคนิคในการเชื่อมต่อข้อมูลกับระบบของกระทรวงฯ เป็นกรณีพิเศษ และมีโอกาสได้รับการประชาสัมพันธ์ผ่านกิจกรรมส่งเสริมการตลาดหรือสื่อมวลชนที่จัดโดยกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้า

สำหรับกรอบระยะเวลาการบังคับใช้ กระทรวงอุตสาหกรรมและการค้ากำหนดให้ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2569 ผู้ประกอบการค้าจะต้องลงทะเบียนบัญชีผู้ใช้งาน รหัสสปรประจำตัว (Identification Code) และดำเนินการยืนยันข้อมูลผลิตภัณฑ์ในระบบ ขณะที่ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2570 เป็นต้นไป ผลิตภัณฑ์และสินค้าที่อยู่ภายใต้ขอบเขตบังคับใช้จะต้องดำเนินการตรวจสอบย้อนกลับให้แล้วเสร็จก่อนนำเข้าสู่การหมุนเวียนในตลาด (Market Circulation) ส่วนผู้ประกอบการที่จัดตั้งใหม่หรือเริ่มดำเนินกิจกรรมการผลิตและการค้าภายหลังวันที่ 1 มกราคม 2570 จะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดดังกล่าวตั้งแต่วันเริ่มดำเนินการ

ทั้งนี้ เพื่อรับรองความถูกต้อง ความครบถ้วน และความน่าเชื่อถือของข้อมูล กระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าจะดำเนินการตรวจสอบและติดตามกำกับดูแลการดำเนินงานของระบบอย่างต่อเนื่อง โดยในกรณีที่ตรวจพบสัญญาณการกระทำผิด ความเสี่ยงด้านความมั่นคงปลอดภัย หรือได้รับคำร้องขอจากหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจ กระทรวงฯ สามารถสั่งระงับการใช้งานรหัสตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability Code) เป็นการชั่วคราวได้ นอกจากนี้ กระทรวงฯ ยังมีอำนาจเพิกถอนการแสดงผลการตรวจสอบย้อนกลับออกจากระบบในกรณีที่ผู้ประกอบการให้ข้อมูลอันเป็นเท็จหรือไม่ถูกต้อง บิดเบือนข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และสินค้า ไม่ดำเนินการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันตามที่กฎหมายกำหนด หรือมีข้อสรุปจากหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจว่ามีการกระทำความผิดเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสะท้อนถึงแนวทางการกำกับดูแลที่มุ่งเน้นความน่าเชื่อถือของข้อมูลและความรับผิดชอบของผู้ประกอบการตลอดห่วงโซ่อุปทาน

(แหล่งที่มา <https://vneconomy.vn/> ฉบับวันที่ 12 มิถุนายน 2569)

2. วิเคราะห์ผลกระทบ

การที่กระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าเวียดนามออกหนังสือเวียนหมายเลข 31/2026/TT-BCT ว่าด้วยการบังคับใช้ระบบการตรวจสอบย้อนกลับสินค้าสำหรับผลิตภัณฑ์และสินค้าที่มีความเสี่ยงสูงภายใต้ขอบเขตการกำกับดูแลของกระทรวงฯ ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2569 เป็นต้นไป นับเป็นพัฒนาการสำคัญของการยกระดับการกำกับดูแลตลาด และการคุ้มครองผู้บริโภคของเวียดนามในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล มาตรการดังกล่าวสะท้อนถึงแนวทางการพัฒนาระบบการค้าของเวียดนามที่มุ่งเพิ่มความโปร่งใสในการดำเนินธุรกิจ ความสามารถในการตรวจสอบและยืนยันข้อมูลสินค้า ตลอดจนความรับผิดชอบของผู้ประกอบการตลอดห่วงโซ่อุปทาน ผ่านการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลและบริหารจัดการข้อมูลสินค้าในระดับประเทศ

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา เวียดนามเผชิญความท้าทายจากการแพร่ระบาดของสินค้าปลอม สินค้าเลียนแบบ สินค้าที่ไม่สามารถตรวจสอบถิ่นกำเนิดได้ รวมถึงกรณีการสวมสิทธิถิ่นกำเนิดสินค้า (Origin Fraud) เพื่อหลีกเลี่ยงมาตรการทางการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้บริโภคและความน่าเชื่อถือของสินค้าเวียดนามในตลาดโลก ภายใต้บริบทดังกล่าว การกำหนดให้สินค้าที่มีความเสี่ยงสูงต้องเข้าสู่ระบบการตรวจสอบย้อนกลับจึงถือเป็นกลไกเชิงนโยบายที่สำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย การกำกับดูแลการเคลื่อนย้ายสินค้า และการติดตามแหล่งที่มาของสินค้าอย่างเป็นระบบตั้งแต่ขั้นตอนการผลิต การนำเข้า การกระจายสินค้า ไปจนถึงการวางจำหน่ายในตลาด ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการฉ้อโกงทางการค้า และยกระดับความโปร่งใสของตลาดภายในประเทศ

สาระสำคัญของมาตรการดังกล่าว คือ การกำหนดให้ผลิตภัณฑ์และสินค้าที่มีความเสี่ยงสูงภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าต้องดำเนินการตรวจสอบย้อนกลับสินค้าเป็นภาคบังคับ โดยปัจจุบันกระทรวงฯ อยู่ระหว่างการจัดทำบัญชีรายชื่อสินค้าที่มีความเสี่ยงสูง ซึ่งในเบื้องต้นครอบคลุมผลิตภัณฑ์นม อาหารแปรรูป เครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์ เบียร์ และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ขณะที่สินค้าประเภทอื่นสามารถเข้าร่วมระบบได้โดยสมัครใจ แนวทางดังกล่าวสะท้อนถึงการบริหารความเสี่ยงเชิงรุกที่มุ่งให้ความสำคัญกับสินค้าที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภคเป็นลำดับแรก พร้อมกันนี้ กระทรวงฯ ได้พัฒนาระบบ VeriGoods ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มตรวจสอบย้อนกลับสินค้าแห่งชาติ ทำหน้าที่รับ จัดเก็บ และเชื่อมโยงข้อมูลผลิตภัณฑ์จากภาคธุรกิจ โดยปัจจุบันระบบได้ตรวจสอบยืนยันรหัสสินค้ากว่า 1 ล้านรหัส สะท้อนถึงความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลในการรองรับการบังคับใช้มาตรการดังกล่าวในระยะต่อไป

ในมิติของการคุ้มครองผู้บริโภค มาตรการดังกล่าวได้เพิ่มบทบาทของประชาชนในการกำกับดูแลตลาดผ่านการเข้าถึงข้อมูลสินค้าอย่างเปิดเผยและไม่เสียค่าใช้จ่าย โดยผู้บริโภคสามารถตรวจสอบข้อมูลพื้นฐานของสินค้า อาทิ ชื่อสินค้า ถิ่นกำเนิด ผู้ผลิต ผู้นำเข้า เครื่องหมายการค้า หมายเลขล็อตการผลิต และวันหมดอายุ ตลอดจนสามารถแจ้งเบาะแสหรือร้องเรียนต่อหน่วยงานภาครัฐเมื่อพบข้อมูลที่ไม่ถูกต้องหรือมีข้อสงสัยเกี่ยวกับความถูกต้องของสินค้าได้โดยตรง ส่งผลให้เกิดกลไกการกำกับดูแลแบบมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคธุรกิจ และประชาชน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นของผู้บริโภค เพิ่มความโปร่งใสของตลาด และสนับสนุนการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่มีมาตรฐานและสามารถตรวจสอบได้

สำหรับภาคธุรกิจ แม้มาตรการดังกล่าวจะช่วยยกระดับความน่าเชื่อถือของสินค้าและเพิ่มโอกาสทางการค้าในระยะยาว แต่ในระยะเริ่มต้นผู้ประกอบการอาจต้องเผชิญภาระต้นทุนในการปรับตัว ทั้งด้านการจัดเก็บและบริหารข้อมูล การลงทุนพัฒนาระบบดิจิทัล และการเชื่อมโยงข้อมูลเข้าสู่ระบบของภาครัฐ โดยผู้ประกอบการสามารถเลือกใช้ระบบตรวจสอบย้อนกลับภายในองค์กรที่เชื่อมต่อกับระบบของกระทรวงฯ ผ่านระบบเชื่อมต่อข้อมูลอัตโนมัติ (Application Programming Interface: API) หรือเลือกบันทึกข้อมูลเข้าสู่ระบบของกระทรวงฯ โดยตรง ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเลือกรูปแบบใด ผู้ประกอบการยังคงมีหน้าที่รับผิดชอบต่อความถูกต้อง ครบถ้วน และความน่าเชื่อถือของข้อมูลตามที่กฎหมายกำหนด อย่างไรก็ตาม ในอีกมิติหนึ่ง ระบบตรวจสอบย้อนกลับสินค้าอาจกลายเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคธุรกิจเวียดนาม เนื่องจากตลาดโลกโดยเฉพาะประเทศพัฒนาแล้ว ให้ความสำคัญกับความโปร่งใสของห่วงโซ่อุปทาน มาตรฐานความปลอดภัยอาหาร และการตรวจสอบถิ่นกำเนิดสินค้ามากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ในด้านการบังคับใช้ เวียดนามได้กำหนดแผนดำเนินงานเป็น 2 ระยะอย่างชัดเจน โดยตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2569 ผู้ประกอบการจะต้องลงทะเบียนบัญชีผู้ใช้งาน รับผิดชอบประจำตัว และดำเนินการยืนยันข้อมูลผลิตภัณฑ์ในระบบ ขณะที่ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2570 เป็นต้นไป สินค้ากลุ่มที่อยู่ภายใต้ข้อบังคับจะต้องดำเนินการตรวจสอบย้อนกลับให้ครบถ้วนก่อนนำเข้าสู่การหมุนเวียนในตลาด และผู้ประกอบการที่จัดตั้งใหม่ภายหลังจากวันดังกล่าวจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดตั้งแต่เริ่มดำเนินธุรกิจ ทั้งนี้ กระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าจะดำเนินการตรวจสอบและติดตามกำกับดูแลระบบอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีอำนาจระงับหรือเพิกถอนข้อมูลการตรวจสอบย้อนกลับในกรณีที่พบการให้ข้อมูลอันเป็นเท็จหรือฝ่าฝืนข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ในภาพรวม มาตรการดังกล่าวมีใช้เพียงเครื่องมือทางเทคนิคในการจัดเก็บข้อมูลสินค้าเท่านั้น แต่เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปโครงสร้างการกำกับดูแลตลาดของเวียดนามที่มุ่งยกระดับคุณภาพสินค้า เพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย เสริมสร้างความโปร่งใสของห่วงโซ่อุปทาน และยกระดับมาตรฐานการค้าให้สอดคล้องกับแนวโน้มและข้อกำหนดของการค้าโลกในระยะยาว

3. นำเสนอแนะต่อผู้ส่งออกไทย

มาตรการบังคับใช้ระบบการตรวจสอบย้อนกลับสินค้าของเวียดนามมีแนวโน้มส่งผลกระทบโดยตรงต่อผู้ประกอบการไทยที่ส่งออกสินค้าไปยังเวียดนาม โดยเฉพาะผู้ผลิตและผู้ส่งออกในกลุ่มอาหารแปรรูป ผลิตภัณฑ์นม เครื่องดื่ม และสินค้าอุปโภคบริโภคที่อาจอยู่ในบัญชีสินค้าที่มีความเสี่ยงสูง ซึ่งจะต้องจัดเตรียมข้อมูลสินค้าให้มีความครบถ้วน ถูกต้อง และสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ตลอดห่วงโซ่อุปทาน ผู้ประกอบการที่ยังไม่มีระบบบริหารจัดการข้อมูลผลิตภัณฑ์และระบบดิจิทัลที่รองรับการติดตามถิ่นกำเนิดสินค้าอาจเผชิญต้นทุนในการปรับตัวเพิ่มขึ้น รวมถึงความเสี่ยงจากความล่าช้าในการนำสินค้าเข้าสู่ตลาดเวียดนามหรือการถูกตรวจสอบด้านการปฏิบัติตามข้อกำหนดที่เข้มงวดมากขึ้น

ในอีกด้านหนึ่ง มาตรการดังกล่าวเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการไทยทั้งที่ดำเนินธุรกิจในประเทศไทยและผู้ประกอบการไทยที่ลงทุนในเวียดนามสามารถยกระดับมาตรฐานการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานและใช้ความโปร่งใสของข้อมูลสินค้าเป็นปัจจัยสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน โดยผู้ประกอบการที่สามารถพัฒนาระบบตรวจสอบย้อนกลับให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของเวียดนามได้อย่างรวดเร็ว จะมีโอกาสเสริมสร้างความเชื่อมั่นของผู้บริโภคและคู่ค้า เพิ่มความน่าเชื่อถือของตราสินค้า และขยายโอกาสทางการตลาดในกลุ่มสินค้า

ข่าวเด่นประจำสัปดาห์จากสคต. ณ นครโฮจิมินห์ ระหว่างวันที่ 15 – 19 มิถุนายน 2569

ที่ให้ความสำคัญกับความปลอดภัยอาหาร คุณภาพสินค้า และการตรวจสอบถิ่นกำเนิดสินค้า ทั้งยังสามารถใช้ระบบดังกล่าวเป็นเครื่องมือสนับสนุนการเข้าถึงตลาดที่มีมาตรฐานด้านการตรวจสอบย้อนกลับและความยั่งยืนของห่วงโซ่อุปทานในระดับสากล

มาตรการนี้สะท้อนถึงแนวโน้มการยกระดับมาตรฐานการค้ากับดูแลการค้าของเวียดนามให้สอดคล้องกับทิศทางการค้าโลกที่ให้ความสำคัญกับความโปร่งใส ความรับผิดชอบของผู้ประกอบการ และการพิสูจน์แหล่งกำเนิดสินค้า ดังนั้น ผู้ประกอบการไทยควรเร่งพัฒนาระบบบริหารข้อมูลผลิตภัณฑ์ การติดตามย้อนกลับ และการเชื่อมโยงข้อมูลดิจิทัลตลอดห่วงโซ่อุปทาน รวมถึงจัดเตรียมเอกสารและกระบวนการตรวจสอบภายในให้เป็นไปตามข้อกำหนดของเวียดนาม เพื่อรักษาความต่อเนื่องในการดำเนินธุรกิจ ลดความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และใช้การเปลี่ยนผ่านด้านมาตรฐานการค้าของเวียดนามเป็นโอกาสในการยกระดับศักยภาพการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดเวียดนามและตลาดต่างประเทศในระยะยาว